

Fiskeridirektoratet
Postboks 185 Sentrum
5804 Bergen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Torhild Lamo, 4775547811

Høringsuttalelse - forslag til regulering av tarehøsting langs kyststrekket fra grensen til Trøndelag til Vega i Nordland

Statsforvalteren i Nordland fraråder at det fastsettes regional forskrift som åpner for høsting av tare i det foreslåtte området sør for Vega. Ut fra den kunnskapen vi har i dag er det stor risiko for negative ringvirkninger særlig for sjøfugl- og kystfiskebestandene, inkludert bestander av flere rødlistede arter. Det er også stor risiko for at ei åpning for tarehøsting vil føre til negativ påvirkning på verneverdiene i verneområdene i nærheten.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren i Nordland deltok i arbeidsgruppa som skulle utarbeide grunnlaget for ny regional forskrift for tarehøsting langs kyststrekket fra Trøndelagsgrensen til Vega. Gjennom prosessene i arbeidsgruppa kom det klart fram at kunnskapsgrunnlaget var mangelfullt, særlig når det gjelder påvirkning på sjøfugl. Statsforvalteren i Nordland sa derfor nei til åpning av områdene for tarehøsting i arbeidsgruppa. Mangel på kunnskap om påvirkning på sjøfugl ble også påpekt av andre medlemmer av arbeidsgruppa. Det har så langt vi kan se ikke kommet ny kunnskap om dette etter at arbeidsgruppa avsluttet sitt arbeid.

Når det fattes beslutninger som berører naturmangfold skal miljørettsprinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 legges til grunn. Dette innebærer krav til kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt vurdering av hvilke effekter påvirkningen har. Når det treffes beslutninger uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger beslutninga kan ha for naturmiljøet, kommer føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 inn og risiko for skade på naturmiljøet skal vurderes. Dersom tiltak kan få innvirkning på verneverdier i verneområder skal hensynet til disse vektlegges. Dette står i naturmangfoldlovens § 49.

Påvirkning på stortareskog

Stortare (*Laminaria hyperborea*) er den største og viktigste tarearten i norske farvann og bestanden av stortare er i dag vurdert som «livskraftig» i norsk rødliste for arter. Den norske bestanden av stortare utgjør mer enn femti prosent av den totale europeiske og globale bestanden av stortare. At mer en halvparten av verdens bestand av stortare finnes i Norge betyr at vi har et internasjonalt ansvar for ivaretagelse av bestanden, tilknyttede økosystemfunksjoner og rødlistede arter.

I norsk rødliste for naturtyper har naturtypen nordlig stortareskog blitt vurdert som «nær truet». Hovedårsaken til at den er vurdert som nært trua er reduksjonen i naturtypens totalareal. Nordlig stortareskog ble også vurdert som en av de mest verdifulle naturtypene¹ på grunn av at den er leveområde for trua arter². Norskekysten er nøkkelområdet for naturtypen stortareskog og dermed også for de økologiske funksjonene og økosystemtjenestene denne naturtypen innebærer.

Tareskoger er blant klodens mest produktive økosystemer. Den skaper et tredimensjonalt miljø og danner dermed levested for et stort mangfold av flora og fauna. Tareskogen er viktig som gyte- og beiteområde og spiller en stor rolle for å opprettholde kystfiskbestandene. På lik linje med kystfisk er også mange sjøfuglbestander tett knyttet til tareskoger og avhengig av ressursene fra disse. I tillegg tilbyr tareskoger viktige økosystemtjenester som omsetning av næringsstoffer og karbonlagring. Selv om taretrålingen er et avgrenset inngrep, er det derfor høy risiko for store og uforutsigbare ringvirkninger på grunn av nøkkelrollen stortare har for kystøkosystemer.

Påvirkning på sjøfugl

Området sør for Vega har mange viktige øyer og holmer som er hekkehabitat for flere sårbare arter, blant annet storskarv, gråmåke, teist, ærfugl og havelle. Tilgangen på gode næringsområder i tilknytning til hekkehabitat er svært viktig. Sjøfuglartene utsettes for press fra mange ulike hold. Klimaendringer, manglende næringstilgang og arealinngrep påvirker bestandene negativt. Tarehøsting kan utgjøre ytterligere press på sjøfuglenes og fjerne viktige habitat som brukes i næringsøk av dykkende arter som teist og storskarv.

Der hvor sjøfugl har overlappende næringsøksområder med områder som høstes for tare er det fare for at tarehøsting vil kunne påvirke sjøfuglenes hekkesuksess negativt. I rødlista for arter (2021) er mange av sjøfuglartene oppført som truet, blant annet teist («nær truet»), gråmåke («sårbar»), fiskemåke («sårbar»), ærfugl («sårbar») og storskarv («nær truet»).

Det er i dag for lite kunnskap om sjøfuglenes bruk av havområdene til næringsøk til å kunne vite hvilke konsekvenser tarehøsting kan ha på sjøfuglbestandene. Toppskarv er en ansvarsart for Norge (> 25 prosent av bestanden) og området er viktig for arten med kolonier både i Nordland og spesielt i Horta naturreservat og dyrefredningsområde i Trøndelag. Toppskarv er en av våre kystbundne, fiskespisende sjøfugl og undersøkelser fra Sklinna viser at tareskogområdene er viktige beiteområder og overlapper i stor grad med områder for høsting av tare³. Tareskogen er også viktig beiteområde for storskarv som har store hekkekolonier i Horsvær. To av de største hekkekoloniene (> 2500 individ og > 1000 individ) ligger nærmere enn to kilometer fra det foreslåtte trålefeltet og feltet har sannsynligvis stor betydning for næringsøk. Andre arter som vi vet har gode hekke- og vinterbestander i tilgrensende områder til trålefeltet og som benytter tareskogen til beite er teist («nær truet») og ærfugl («sårbar»). Disse artene har bestandsnedgang og vil være spesielt sårbare for ytterligere aktiviteter som kan redusere hekkesuksess og voksenoverlevelse.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) har gjort en studie av habitatbruk og diett for teist i hekkeperioden i Muddvær fuglefredningsområde. Studien er liten, og man skal være forsiktig med å trekke langtgående konklusjoner av den, men den viser at teist fra Muddværet primært bruker områdene sør, vest og nord for Muddværet, holder seg nært kysten og på relativt grunt vann, ofte i områder med tareskog. Teisten er i tilbakegang og det er manglende kunnskap om teistens habitatbruk. Studien fra NINA viser likevel at teisten fra Muddvær har overlappende arealbruk med

¹ Bekkby m.fl. (2021). Forslag til forvaltningsrelevante marine naturenheter. NIVA rapport 7672-2021.

² Ærfugl (*Somateria mollissima*) og stellerand (*Polysticta stelleri*)

³ Christensen-Dalsgaard m. fl. 2020. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00227-020-03739-1>

de foreslåtte områdene for tarehøsting⁴. Studien peker også på den manglende kunnskapen om hvilke områder som blir brukt av teist-populasjonen fra Muddvær og andre kolonier i Vega-området resten av året, eller hvordan andre sjøfuglarter som beiter i tareskogen, bruker de foreslåtte tarehøstefeltene som beiteområde.

Sjøfuglene er særlig sårbare for forstyrrelser i hekketida. Det er derfor ferdselsforbud i Horsvær og Horta naturreservater. Selve tarehøstinga vil kunne virke forstyrrende på sjøfuglene i hekketida. Kunnskapsgrunnlaget på hvordan selve høstingsaktiviteten påvirker sjøfugl når det gjelder støy og forstyrrelser er for dårlig, men vi vet at ferdsel med fritidsbåter er forstyrrende i sårbare perioder.

Statsforvalteren i Nordland mener at det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke konsekvenser taretråling i de foreslåtte høstefeltene vil få for de lokale sjøfuglbestandene og deres næringssøk gjennom året. Sjøfuglartene utsettes for press fra mange ulike hold. Klimaendringer, manglende næringstilgang og arealinngrep påvirker bestandene negativt. Det planlagte taretrålingsfeltet ligger i et av kjerneområdene for kystnære sjøfugler i Norge, noe som kan gi store konsekvenser. Tarehøsting kan utgjøre ytterligere press på sjøfuglene og fjerne viktige habitat som brukes i næringssøk av dykkende arter som teist og storskarv.

Påvirkning på økosystemet

Alle arter som lever i, eller er avhengige av økosystemet som stortareskogen utgjør, er knyttet til hverandre. Høsting av tareskog betyr derfor ikke bare uttak av biomasse av stortare. Disse inngrepene i et av de mest produktive og verdifulle økosystemene vi har i norske farvann vil trolig ha ringvirkninger som er svært vanskelig å forutse. Vi vet at stortareskogen har mange viktige funksjoner og roller i økosystemet, noe som indikerer at tarehøsting vil ha negative konsekvenser på ulike deler av økosystemet⁵ selv om det enda ikke er klart på hvilken måte og i hvilket omfang.

Gjennom å tilby habitat til et stort artsmangfold har stortareskoger en nøkkelrolle for å opprettholde populasjoner av for eksempel kystfisk og sjøfugl. Tarehøsting kan føre til fragmentering av tareskogen. Havforskningsinstituttets rapporter har vist at tarehøsting førte til reduksjon over fire nivå i næringskjeden⁶ både inne i trålgaten og delvis også i tareskogen rett ved siden av trålgatene. Ei fragmentering av økosystemet gjennom tarehøsting kan også danne barrierer for kystfiskbestander. Dette vil igjen kunne forhindre utveksling av individer, slik som det nylig ble vist i en studie for fiskebestander i ålegress⁷. Det er etter Statsforvalteren i Nordlands mening ikke usannsynlig at samme tilstand kan oppstå for sjøfugl. I så fall står vi ovenfor en situasjon der både kystfisk- og sjøfuglbestandene vil bli langt mer negativt påvirket enn tidligere antatt.

Påvirkning på klima

I tillegg til tareskogens rolle for naturmangfold generelt, og for kystfisk- og sjøfuglbestandene spesielt, er tareskoger svært viktige for omsetning av næringsstoffer og karbonlagring. Spesielt høyt opptak av klimagassen CO₂ og dermed lagring av store mengder karbon («blått karbon») gjør at tareskog kan spille en stor rolle for å dempe klimaendringer⁸. En ny studie har også vist at særlig tareskog på høge breddegrader kan spille en enda større rolle for karbonlagring gjennom økt

---

⁴ Christensen-Dalsgaard m.fl. 2021. Habitatbruk av teit fra Vega – er den kompatibel med planer om utvikling av de kystnære marine områder? Prosjektrapportering. Norsk Institutt for naturforskning.

⁵ Norderhaug m.fl. 2020 Ecosystem-level effects of large-scale disturbances in kelp forests, *Mar Ecol Progr Ser*: 656: 163-180.

⁶ Norderhaug m.fl. 2021. Bærekraftig taretråling, Rapport fra havforskningen 2021-46.

⁷ <https://www.hi.no/hi/nyheter/2022/mars/alegress-binder-fiskebestandene-pa-kysten-sammen>

⁸ Filbee-Dexter & Wernberg. 2020. Substantial blue carbon in overlooked Australian kelp forests. *Nature Scientific reports*. 10: 1-6.

eksport av karbon ut i havet⁹. Dette er en av grunnene til at det blir gjennomført store restaureringsprosjekt i områder hvor den har vært i tilbakegang (for eksempel i Australia). På grunn av tarens kapasitet for karbonlagring og flere andre økosystemtjenester knyttet til tare, er også dyrking av tare foreslått som et tiltak for å begrense de anslåtte klimaendringene¹⁰.

Påvirkning på verneområder

Området som er foreslått åpnet for tarehøsting ligger inntil Muddværet fuglefredningsområde, som ligger innenfor Vega verdensarvområde og Horsværet naturreservat med Hensteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområde. Området berører også Horta fuglefredningsområde med Horta naturreservat og Leknesøyene dyrefredningsområde, begge disse ligger i Trøndelag.

Muddværet og Hensteinen, Horsvær, Gimsan fuglefredningsområder ble begge fredet i 2002 for å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl. Horsvær naturreservat ble opprettet i 2002 for å ivareta et nasjonalt verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som hekke-, myte- og overvintringsområde for sjøfugl. Horta naturreservat ble opprettet i 2003 for å bevare et egenartet øy- og skjærgårdsområde der botaniske, zoologiske og geologiske element, så vel på land som i sjø, bidrar til å gi områdene deres særpreg. Områdene har stor naturfaglig verdi. Spesiell verdi knytter seg til områdene som hekke- og næringsområder for sjøfugl. Horta fuglefredningsområde ble også opprettet i 2003 for å ivareta fuglelivet og dets leveområder i et særegent og verdifullt kystlandskap og skjærgårdsområde, der menneskeskapte miljø så vel som naturforhold har påvirket fuglelivet og dets leveområder. Spesiell verdi knytter seg til området som en variert hekkebiotop. Leknesøyene dyrefredningsområde ble opprettet i 1984 for å bevare et stort våtmarksområde bestående av en rekke grasbevokste øyer/holmer og skjær i sin nåværende tilstand uten større tekniske inngrep, og å verne om det spesielt rike og interessante fuglelivet som er knyttet til området.

Dersom tiltak kan få innvirkning på verneverdier i verneområder skal hensynet til disse vektlegges. Dette står i naturmangfoldlovens § 49. Verneområdene på kysten av søndre Helgeland og grensen mot Trøndelag er alle vernet som viktige habitat for blant annet sjøfugl. Forvaltningsplan for Norskehavet (St. meld 37. 2008-2009) trekker fram dette området som spesielt viktig for naturmangfold på grunn av forekomstene av skarv, teist og ærfugl. Horsvær er et viktig hekkeområde for en betydelig del av Sør-Helgelands hekkelokalteter for sildemåke. I verneområdet er det etablert betydelige storskarvkolonier og flere kolonier av toppskarv. I tillegg til disse artene er det også flere hekkkolonier av gråmåke og svartbak, samt andre arter som ærfugl og teist. Området har en viktig funksjon som myteområde for grågås, og som overvintringsområde for sjøfugl. Selv om verneområdene til en viss grad sikrer sjøfuglenes funksjonsområde, er de ikke avgrenset for å sikre beiteområder gjennom hele året og de produktive grunnområdene rundt verneområdene er like viktige for å sikre områdets helhetlige betydning for sjøfugl.

Ei åpning for kommersiell tarehøsting i områdene vil kunne påvirke verneverdiene negativt gjennom at beiteområdene blir forringa. Statsforvalterne i Nordland mener derfor at ei åpning av kommersiell tarehøsting i disse områdene på søndre Helgeland vil være et brudd på naturmangfoldlovens § 49.

Konklusjon

Statsforvalteren i Nordland mener at det er stor sannsynlighet for at ei åpning for tarehøsting i de foreslåtte områdene vil ha negativ påvirkning på økosystemet. Det foreligger ikke tilstrekkelig kunnskap om hvilke konsekvenser taretråling i de foreslåtte høstefeltene har for sjøfugl, eller hvilken

⁹ Filbee-Dexter m.fl (upubliseret). <https://dnva.no/detskjer/2022/03/den-bla-skogen-er-viktigere-enn-vi-tror>

¹⁰ Duarte m.fl. 2017. Can seaweed farming play a role in climate change mitigation and adaptation? Front Mar Sci. 4: 100.

påvirkning det har på økosystemet og klima. Vi forventer at våre innspill blir ivaretatt og vi støtter også Miljødirektoratet i deres høringssvar om at forslaget må sendes tilbake til arbeidsgruppa. Mer kunnskap om påvirkning på særlig sjøfugl må tas fram før forslag til forskrift eventuelt kan behandles.

Med hilsen

Monica Andreassen Iveland (e.f.)
ass. statsforvalter

Oddlaug Ellen Knutsen
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Fylkesmannens innspill til regional forskrift om høsting av tare sør for Vega i Nordland